

עלון דברי חיים לפרשת נשא

"והתודו את חטאתם אשר עשו והשיב את אשמו" (ה', ז')
פתח בלשון רבים "והתודו" וסיים בלשון יחיד "והשיב".

"כל ימי נזרו קדש הוא לה" (ו', ח')
מצד א' מצינו כי כשנזיר מגיע בל' ימי נזירותו למדרגת נבואה, כמו שמסביר בעל הטורים את האיסור של הנזיר ד"על נפש מת לא יבא":
לומר לך שאם תשרה עליו שכינה מחמת נזרו, שלא יאמרו שהוא דורש אל המתים. הרי שיכול הנזיר לזכות להשראת השכינה.
ומאידך, אם נטמא הנזיר באמצע ימי נזירותו, עליו להביא גם קרבן חטאת על שציער עצמו מן היין. כיצד מתיישבת סתירה זו בין הנזיר הזוכה למעלת הנבואה, לבין המצער עצמו מן היין הנקרא "חוטא"?

ברם זוהי כוחה של "קבלה". קבלה עצמית הופכת פרקי זמן לחטיבה א' שיש בה רציפות, וברציפות זו טמו הכוח הרוחני העצום הזה, מי שאינו שותה יין מכח קבלה עצמית של הימנעות משתיית יין, יכול להגיע כתוצאה מכך למעלות גבוהות. לעומת זאת, הנמנע סתם משתיית יין נקרא חוטא.

כך גם לגבי תענית, אשר אף לגביו דרשו חז"ל במסכת תענית, כי מצד א' היושב בתענית נקרא "קדוש", ומצד שני נקרא "חוטא".

והביאור בזה הוא, שמי שנקרא "חוטא" היינו מי שסתם כך אינו אוכל יום אחד, פירוש הדבר שהוא לא אוכל שעה ועוד שעה ועוד שעה – הריהו חוטא. אבל כאשר אדם מקבל על עצמו תענית, הרי שלא אכל יום שלם ברציפות, והריהו "קדוש". "קבלה" זו היא הכח המאחד את הזמנים ומעניקה להם את מעלתם הרוחנית.

רבי חיים שמולאביץ

"כה תברכו את בני ישראל אמור להם" (ו', כ"ג)

יש להבין מדוע דווקא הכהנים נבחרו לתפקיד זה, לברך את בני ישראל?

המהרש"א במסכת סוטה מבאר הלשון שטבעו חכמים "לברך את עמו ישראל באהבה" – כי היות שברכת המברך חלה כפי כוונת המברך, ראוי איפוא שתהא הברכה בעין טובה ורצון הלב.
נמצאנו למדים שסגולת הברכה תלויה ברצונו השלם של המברך בהצלחתו של המבורך.

ומעתה כיון שלא כל אדם זוכה למעלה זו, להיות אוהב כל אחד מישראל מעומק הלב, לכן בחר הקב"ה בכהנים, אשר הם ודאי מעוניינים בהצלחה המלאה של כל ישראל, שהרי מקור פרנסתם תלוי במתנות כהונה מיד בני ישראל, וככל שתחול יותר ברכה בקרב ישראל כך תגדל התרומה ושאר המתנות לכהנים. לפיכך מובטחים אנו שברכתם תצא מעומק הלב, וסופה שתתקיים.

רבי אהרן וולקין זצ"ל

"כה תברכו את בני ישראל אמור להם" (ו', כ"ג)

ויש לעיין בברכת כהנים, מדוע הכהנים מברכים כשאחוריהם להיכל ופניהם כלפי העם, הרי יותר היה מסתבר שיהיו פניהם כלפי ההיכל, שהרי הם צריכים לבקש ברכה מהקב"ה, ומדוע פניהם אל ישראל?

ברם, פרשה זו עוסקת בכפירת ממון ושבועת שקר, והנה אמרה תורה "שבועת ה' תהיה בין שניהם", ואמרו חז"ל שהשבועה חלה על שניהם, ופירש רש"י ששניהם נענשים בה – גם הנפקד אך גם המפקיד – על שלא דקדק למסור את הממון ביד נאמן ובאו לידי חילול ה'. לפיכך, לגבי מצות הוידוי אמרה תורה "והתודו", לשון רבים, שאף המפקיד חייב להתודות על חלקו בחטא ובחילול ה' שנגרם על ידו. ברם, לגבי ההשבה בפועל נאמר "והשיב", לשון יחיד, שהרי חובה זו חלה על הנפקד לבדו.

ובדרך צחות יש ליישב ולומר, שכן היא דרך העולם: הרבה אנשים מתוודים, אך מעטים הם אלה המשיבים את הגזילה בפועל...

אזנים לתורה

"איש איש כי תשטה אשתו ומעלה בו מעלה" (ה', י"ב)

איתא במסכת סוטה דף ג': אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנסה בו רוח שטות.

הסבא מנובהרדוק היה אומר: לפנים בישראל לא חטא אדם אלא אם כן נכנסה בו רוח שטות, וכיום אין אדם ועשה מצוה אלא אם כן נכנסת בו רוח חכמה...

הסבא מנובהרדוק

"איש איש כי תשטה אשתו ומעלה בו מעלה" (ה', י"ב)

ופירש"י: מה כתוב למעלה מן הענין, "ואיש את קדשיו לו יהיו" – אם אתה מעכב מתנות הכהן, חייך שתצטרך לבוא אצלו, להביא לו את הסוטה.

ויש להבין, למה באמת מי שאינו נותן מתנות לכהן, סופו שתצטרך לבוא אשתו לכהן?

ונראה דהנה מצינו במדרש שהמפריש תרומות ומעשרות כתיקונן – זוכה לבנים זכרים.

וידוע שהסוטה שהשקוה מי סוטה, ובאמת לא חטאה, שכרה הוא שאם היתה עד עכשיו עקרה – תהא נפקדת, ואם היתה יולדת עד עכשיו נקבות – מעכשיו תלד זכרים, ולכן אמרה חנה, שהיתה עקרה לפני הקב"ה שאם לא ישמע לתפילתה, תגרם שבעלה אלקנה ישקנה מי סוטה, ועל ידי זה תיפקד בזרע של קיימא.

נמצא, שמי שאין לה בנים זכרים, יש לה תחבולה, שתגרם שבעלה ישקנה מי סוטה, וכיון שהיא טהורה תזכה לבנים זכרים.

וזהו הטעם שאם אינו נותן מעשרות ומתנות לכהן, סופו שיצטרך לכהן ע"י אשתו, כי המפריש תרומות ומעשרות כתיקונן זוכה לבנים זכרים כאמור, ומאחר שהוא אינו נותן לו מתנותיו כתיקונן הרי אשתו יולדת נקיבות, ועל כן היא מסתרת עצמה וגורמת לו שיביאה לפני הכהן כדי שתלד בנים זכרים, כאמור.

אבני שהם

ויש לומר במשל: אב כעס על מעללי בנו והסתיר ממנו פניו, מנע ממנו ברכתו. בא ידידו לבקש שיאיר פניו לבנו. אמר לו: אינך צריך לפנות אליו פנה לבני ותשכנע אותו שייטיב דרכיו ויהיה ראוי לברכתו!
והנמשל – מובן...

רבי משה צאלאח זצ"ל

”ישא ה' פניו אליך” (ו', כ"ו)

בגמרא נאמר: שאלו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבונו של עולם, כתבת בתורתך: "האל הגדול אשר לא ישא פנים ולא יקח שוחד", ואתה נושא פנים לישראל, שנאמר: "ישא ה' פניו אליך"?

אמר להם: ואיך לא אשא להם פנים? שאני כתבתי בתורתך "ואכלת ושבעת וברכת", והם מדקדקים על עצמם לברך עד כזית ועד כביצה ואפילו לא שבעו מן האוכל.

ויש להבין מה היא תשובתו של הקב"ה. אם ישראל מברכים גם על מה שלא נצטוו – יקבלו על כך שכר מיוחד, ועל עוונותיהם יקבלו חלילה את העונש המגיע. אבל מדוע לשאת להם פנים עבור זה? ועוד, האם חסירות דוגמאות של הידור במצוות, ומדוע נקטו דווקא בברכת המזון?

אלא, שדרך האדם המקבל מתנה מועטת מהמלך, לייקר אותה מאד מחמת חשיבות הנותן. לפיכך מברכים ברכת המזון אף על כזית אוכל – משום שזו מתנתו של הקב"ה, ואנו מוקירים כל מתנה שלו ואנו מחשיבים גם מתנה קטנה של הקב"ה מחמת חשיבות הנותן, מחשיב גם הקב"ה כל מצוה קטנה שלנו מחמת חביבותינו, מידה כנגד מידה – ונושא לנו פנים עבורה!

ויאמר אברהם

”ויביאו את קרבנם לפני ה' שש עגלות צב ושנים עשר בקר על שני הנשיאים ושור לאחד” (ז', ג')

הנה בפרשתנו מסופר על מתנות נשיאי השבטים ביום חנוכת המזבח. כל אחד הביא את קרבנו: קערת כסף, מזרק כסף, כף זהב מלאה קטורת. קרבנות לעולה, לחטאת ולשלמים. ובתחילת הענין נאמר "ויביאו את קרבנם לפני ה', שש עגלות צב, ושנים עשר בקר עגלה על שני הנשיאים ושור לאחד". עגלות אלו ניתנו ללויים, לשאת בהם את משא המשכן.

ולמדים אנו לימוד מאלף: הקרבן, עבודת ה' שלהם, פרטי היה, כל אחד וקרבנותיו. אבל "העגלה", הנשיאה בעול, משותפת היתה: "עגלה על שני הנשיאים", משותפת – מתוך ייחודיות: "שור – לאחד", כל נשיא הביא שור, וכל שני שורים נשאו עגלה משותפת.

ומה בא הדבר ללמדנו? שכל שבט וייחודו, כל שבט ומסורתו ועבודתו, אבל עם זאת – "יחד שבטי ישראל", הנשיאים נועדים יחדיו, נושאים בעול בתחושת אחריות לכלל כולו, בשיתוף ובאחוה. שהרי לכולם כיוון אחד, ולכולם מטרה אחת: כולם הולכים בדרך ה', בעיקבות עמוד הענן ההולך לפני המחנה.

ובשיתוף זה, שורה בהם השכינה, וכדברי רבינו הספורנו: "עגלה על שני הנשיאים", לאות אחווה ביניהם, אשר על ידה יהיו ראויים שתשרה שכינה ביניהם. כאמרו "זיהי בישורון מלך (הוא השראת השכינה) – בהתאסף ראשי עם", ובהיפוכו: "חלק ליבם – עתה יאשמו".

ע"פ הספורנו

”זיהי המקריב ביום הראשון את קרבנו נחשון בן עמינדב למטה יהודה” (ז', י"ב)

ויש לדקדק דאצל מטה יהודה לא הזכיר "נשיא" כלל, ואצל מטה יששכר הזכיר רק לבסוף: "נתנאל בן צוער נשיא יששכר", ואצל שאר השבטים הזכיר נשיא בתחילה: "נשיא לבני זבולון", וכן כולם.

ויש לומר על פי אמרם ז"ל לגבי תפילת שמונה עשרה, שמלך כורע מתחילה ועד סוף, וכהן גדול כורע בתחילת וסוף כל ברכה, ושאר האנשים אינם כורעים כי אם בברכה ראשונה וב"מודים". וטעם הדבר, מפני שכל הגדול ביותר – צריך ליתר הכנעה.

ולפי"ז גם כאן, בשבט יהודה, שהוא המלך בבני ישראל, לא נזכר "נשיא" כלל, כי מפני גודל רוממותו – בעת אשר הקריב ע"ג המזבח לא זכר כלל מפני נשיאותו. שבט יששכר – שהיו שניים ליהודה בסדר הדגלים מפני חשיבותם, כתב תחילה שמו ואח"כ לבסוף הזכיר מעלת ה"נשיא", ובשאר כל הנשיאים הזכיר תחילה "נשיא", כי לא היו צריכים להראות שפלות כלל.

אזור אליהו

סיפור השבוע

”ואני אברכם” (ו', כ"ז)

מסופר, שכאשר הרב מבריסק זצ"ל התפלל במניין בביתו, היה מעכב את חזרת הש"ץ עד שיודמן כהן. והיו יוצאים אל הרחוב ושואלים כל עובר ושב האם כהן הוא, עד שנמצא כהן שיעלה ויברך. והרב מבריסק, הגאון שכל רגעיו ספורים ומדודים, יכול היה להמתין עשר ועשרים דקות וחצי שעה, עד שיבוא הכהן.

כששאלוהו על כך, אמר: ראוי היה לכם ללמוד מהחסידים, שנוסעים פרסאות רבות, וממתנים זמן רב לתורם, עד שנכנסים הם אל הקודש פנימה לקבל ברכה מרבים. ואם ברכת רב חשובה כל כך, וכדאי להמתין עבורה שעות כה רבות, על אחת כמה וכמה שראוי להמתין כמה דקות כדי לקבל ברכה מפי הקב"ה בכבודו ובעצמו, כפי שנאמר על ברכת הכהנים: "ישמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם!"

תקציר ההפטרה שופטים י"ג

מפטירין "זיהי איש אחד" שמדבר בצוואת נזירות שמשון והיא מעין פרשת נזיר שהזכרה בזו הפרשה. המלאך מבשר לאשתו של מנוח שתלד בן שיהיה נזיר מבטן אמו והוא יחל להושיע את ישראל. על כן עליה שלא לשתות יין ושכר ולא לאכול דברים האסורים לנזיר. היא הגידה את דברי המלאך למנוח. מנוח ביקש מה' לשלוח שוב את המלאך. המלאך צווה שישמור הדברים שכבר אמר לאשתו [איסור שתיית יין...]. מנוח ביקש מהמלאך שיאכל איתו גדי עזים [בחשבו שהוא נביא], המלאך השיבו שלא יוכל לאכול, אבל אם יעלה עולה, תעלה לה. ובכך מנוח הקריב את הגדי עזים על המזבח, ובאש המזבח נעלם המלאך, ובכך ידעו שמלאך ה' הוא. מנוח חשש שימותו מכיון שראו את המלאך. אשתו השיבה שאם ה' לקח את המנחה, סימן שהוא לא חפץ להמתין, וגם לא היה מראנו כל אלה. ותלד האשה את שמשון, ותחל רוח ה' לבא בקרבנו לפעמים.

שבת שלום!

יוצא לאור לע"נ האשה הכשרה והצנועה מרת תמר בת רחל ז"ל ת.נ.צ.ב.ה.
לקבלת הגליון באימייל נא לשלוח אימייל ל-

kossover@gmail.com